

Jumalan rakkauteen sytytetty Elsa Christina Holmsten (1709–1735)

***Joca cuole eläissäns,
Ej se cuole cuolesans.***

Nämä sanat kirjoitti **Johan Wacklin** vuonna 1736 julkaisemansa ja ruotsista suomeksi kääntämänsä virsivihon otsikoksi. Tuohon vihkoon hän oli liittännyt edellisenä vuonna vaikeassa synnytyksessä kuolleen vaimonsa **Elsa Christina Holmstenin** neljä virttä.

Yksi näistä virsistä päättyi Halullisten sielujen hengellisten laulujen vuoden 1855 painokseen ja siitä Siionin virsien kautta aina kirkkovirsikirjaan asti. Elsa Christina Holmsten onkin kirkkovirsikirjamme vanhin suomalainen naisrunoilija ja ehkä ylipäättäänkin vanhin nimeltä tunnettu suomalaisrunoilija.

OULUN RADIKAALIPJETISTTIEN KESKIÖSSÄ

Elsa Christina Holmsten ja Johan Wacklin olivat Oulun radikaalipietistejä ja Johania pidetään jopa tämän pietistipiirin henkisenä johtajana. He ottivat sielun pelastuksen kysymykset tosissaan ja Elsa Christinassakin oli Jumalan rakastamisen ja maailman hylkäämisen kipinä syttynyt totiseen roihuun.

Elsa ei muiden radikaalimpien pietistien tyypillisellä tavalla ollut yhteiskuntarauhaa varjelevan kirkkolaitoksen ja virkavallan suosiossa. Palattuaan vuonna 1733 Tukholmasta, missä hän oli tavannut Tukholman pietistejä, Elsa arvosteli kirkon kuollutta tilaa ja jätti menemättä rukouspäivänä kirkkoon. Tämän seurauksena hän istui 14 päivää vankeudessa.

Virressä merimatka ei suuntaudu mihin tahansa. Se on matka turmeluksen maailmasta kohti Jumalan valmistamaa ikuista elämää.

Elsan ja Johanin keskinäinen rakkaus ja halu päästä naimisiin toi kuitenkin nämä radikaalipietistit takaisin kirkon yhteyteen. He luopuivat raastuvanoikeuden kuulusteluissa separatistisista mielipiteistään ja maaliskuussa 1734 heidät voitiin vihkiä kirkollisesti avioliittoon.

MERELLÄ SEILATEN KOHTI IKUISUUTTA

Vuoden 1855 Halullisten sielujen hengellisten laulujen laitokseen päättyi yksi miehensä suomentamista Holmstenin virrestä. Virsi alkoi sanoilla ”Jumalalle olkoon kiitos, olen liittoss”. Virsi päättyi **Wilhelmi Malmivaaran** uudistamiin Siionin virsiin ja sen kautta myös vuoden 1938 kirkkovirsikirjaan.

Virsikirjaan alun perin 18-säkeistöisestä virrestä tehtiin seitsemänsäkeistöinen. Jäljelle jääneistä säkeistöistä teki **Jaakko Haavio** oman virren vuoden 1971 Siionin virsien laitokseen. Nykyisessäkin Siionin virsissä Holmstenin alkuperäinen virsi muodostaa kaksi eri virttä, Siionin virret 16 ja 245.

Näistä virsistä vuoden 1938 virsikirjaan perusmuotonsa saanut *Kiitos olkoon Jumalalle* (SV 245, VK 307) on selkeästi suosittu. Virteen on koottu alkuperäisestä virrestä selkeimmin matkantekoon liittyvät säkeistöt, ja siinä on läsnä selvä merimatkan tunnelma. Virressä merimatka ei suuntaudu mihin tahansa. Se on matka turmeluksen maailmasta kohti Jumalan valmistamaa ikuista elämää.

Jaakko Haavio kuvaa tämän Holmstenin virren tunnelmaa säkeistö säkeistöltä tiivistyväksi. Virsi kulkee veisatessakin eteenpäin. Taivaskuvat kohoavat virren loppua kohti.

KRISTUS MUKANA MATKALLA

Holmstenin taivaaseen matkaavassa virressä on selkeä Kristuksen roolin korostus. Vaikka virressä matkataan Karitsan häihin, ei matkaa tehdä omin voimin. Virsi jo alkaa Karitsan kiittämisellä siitä, että olen päässyt mukaan tähän laivaan.

Palstalla
tutkaillaan
edesmenneitten
virsirunoilijoiden
ajatuksia ja
töitä.

Holmsten käyttää virressä myös evankeliumin kohtaa, missä opetuslapset hädissään herättävät myrskyn keskellä veneessä nukkuvan Jeesuksen. Holmsten tekee tästä väkevän kuvauksen ihmisen hädästä matkan vaivoissa ja Kristuksen roolista matkan turvaajana:

***Purjeisiini tuulta anna,
minut kannan
meren yli mailleni.
Pidä Jeesus, itse perää.
Herra, herää,
että emme hukkuisi.***

Kalle Hiltunen

Kirjoituksessa on käytetty Siionin virsien ja kirkkovirsi-kirjan eri laitosten sekä Halullisten sielujen hengellisten laulujen lisäksi Jaakko Haavion ja Väinö Maunumaan teosta Tutustumme Siionin virsiin (Herättäjä-Yhdistys. 1993) sekä Tauno Väinölän teosta Virsikirjamme virret (Kirjapaja. 2008).